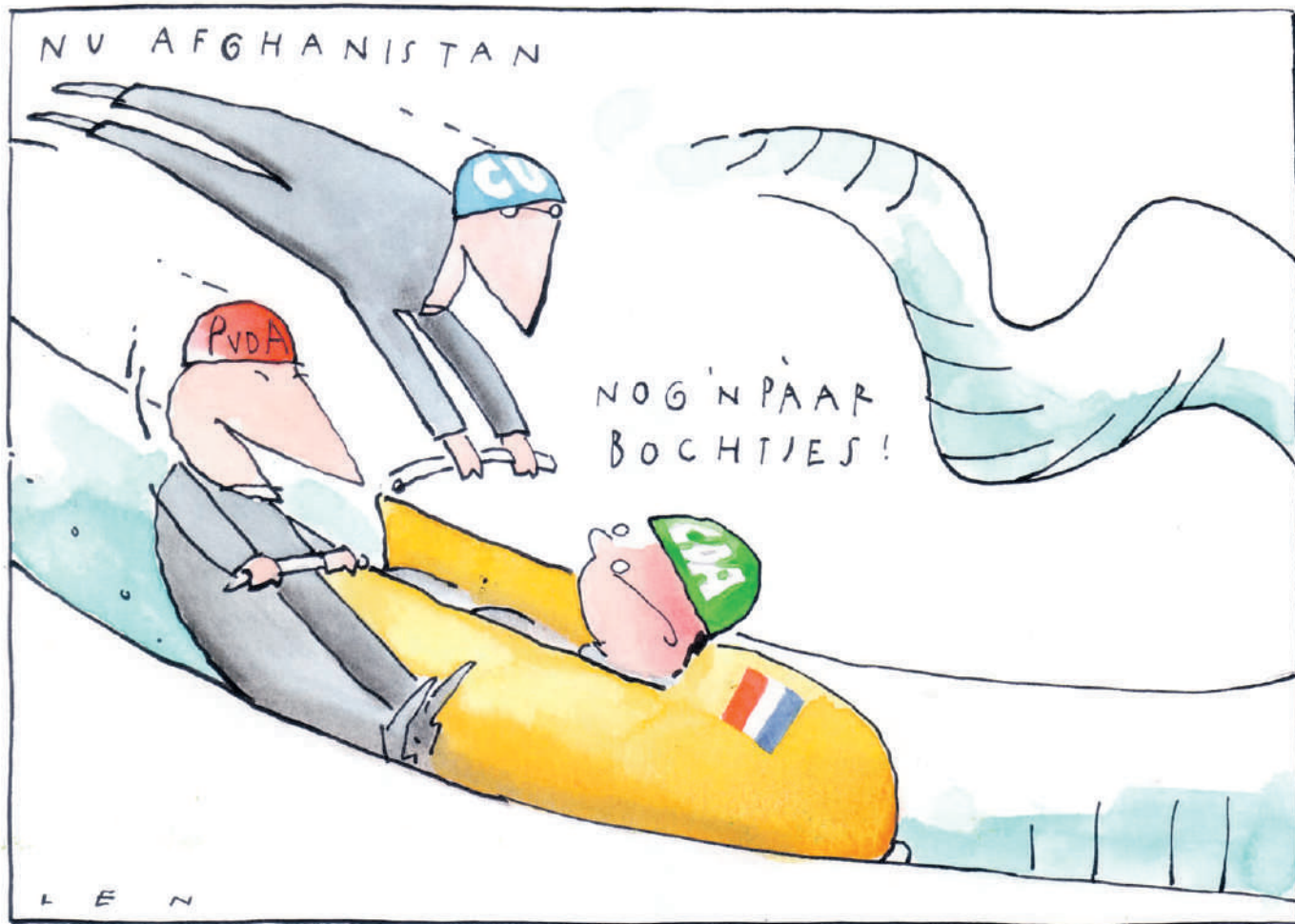

len

denktank

Geestelijk reizen

Ergens weet iedereen natuurlijk wel, dat werkelijke duurzaamheid alleen te realiseren valt als we een rem weten te zetten op onze huidige ongebreidelde behoeftebevrediging. Duurzaamheid is uiteindelijk nauw verbonden met de aristotelische deugd 'matigheid'. Dat vinden velen een onverdraaglijk idee. Het consumeren van goederen en diensten is voor veel mensen een centrale - zo niet de enige - waarde in hun leven geworden. Eruit halen wat erin zit, is het credo van de postmoderne mens. Maar hoe de wereld dan nog te redden?

Misschien door te pleiten voor eerherstel van wat filosofen het *vita contemplativa* noemen: het beschouwelijke leven. Je hoeft niet de hele wereld af te reizen om vreemde volkeren en culturen te ervaren. Sterker: je kunt die volkeren en culturen dieper ervaren door erover te lezen en na te denken. „Zit stil en reis / o zoet-heden van een tocht / zonder vermoeidheid, zonder voetenpijn”, dichtte de filosoof Leopold. Nadenken, lezen, schrijven, muziek maken en beluisteren laten geen ecologische voetafdruk achter. Matigheid in behoeftebevrediging wordt ruimschoots gecompenseerd door een rijk geestelijk leven

Martin Slagter, docent Nederlands en filosofie

Ook een denktank insturen? denktank@trouw.nl

Redactie Podium Trouw, Postbus 859, 1000 AW Amsterdam
Tel: 020-5622751 E-mail: podium@trouw.nl

Podium is een vrijplaats voor discussie. Artikelen tellen max. 700 woorden, Brieven max. 200 woorden. Alle stukken zijn op persoonlijke titel. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Bijdragen worden ook via internet, databank of anderszins verspreid. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Inzendingen svp voorzien van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails.

Verbeter klimaatbeleid VS met Europees geld

Zoals Amerika destijds de Europese wederopbouw steunde met een Marshallplan moet de EU nu de VS financieel helpen aan een robuust klimaatbeleid.

Jerome Remmers en Lucas Reijnders resp. senior adviseur klimaat & beleid bij adviesbureau BuildDesk en hoogleraar milieukunde aan de Universiteit van Amsterdam en milieuwetenschappen aan de Open Universiteit Heerlen

Vandaag spreken alle EU-regeringsleiders onder leiding van Van Rompuy in Brussel over de economische crisis, het vervolg op de klimaatop in Kopenhagen en de geopolitieke rol van Europa. Van Rompuy wil dat de EU een drijvende kracht blijft voor klimaatbeleid. Een Europees Marshallplan voor de VS zou op de agenda moeten staan, als stimulans voor een robuust mondiaal en Amerikaans klimaatbeleid.

Zestig jaar geleden ontvingen zestien West-Europese landen 12,4 miljard dollar van de Verenigde Staten, voor de economische wederopbouw na de oorlog. Het is even wennen om een rijk land, dat 550 miljard dollar per jaar uitgeeft aan defensie, geld te geven. Maar de belangrijkste drijfveer is nu om te komen tot een toereikend mondiaal klimaatbeleid, ook in het economisch belang van Europa. En in het belang van armere landen. Hun economieën worden immers het sterkst bedreigd door de verwachte klimaatverandering.

De evaluaties van de klimaatconferentie in Kopenhagen toonden twee zaken aan. Hoofdrolspeeler VS wilde wel verder gaan, maar kon het niet en China kon wel verder gaan, maar wilde niet. Obama zit in de klem van de Senaat, die zeker niet verder wil gaan dan het voorstel van 14-17 procent CO₂-reductie in 2020 ten opzichte van 2005. Nu de supermeerderheid van 60 zetels in de Senaat voor de Democraten sinds 19 januari niet

meer bestaat, is zelfs dat plan onzeker geworden. Dit zou voor de wereld een ramp zijn. Obama kan dus wel wat steun gebruiken.

Een CO₂-heffing op importproducten uit landen die een matig klimaatbeleid voeren (waaronder de VS), zoals Frankrijk en Duitsland hebben geopperd, werkt waarschijnlijk averechts. Stel een gift in het vooruitzicht als de VS voor de volgende klimaatop dit jaar in Mexico akkoord gaat met een ambitieuzer klimaatplan dan nu voorligt. Hierdoor ontstaat een positieve spiraal, waarin China en anderen meer beloften zullen doen. De EU zelf kan van 20 naar 30 procent CO₂-reductie overschakelen voor 2020. Zo is in Mexico het klimaat

EU-plan levert de VS twee miljoen groene banen op

maataakkoord te sluiten dat gehoopt werd in Kopenhagen.

Hoe moet dit Marshallplan er uit zien, en waarom is dit Europa's belang? De helft van de gift kan bestaan uit 'bonnen' om bij Europese 'groene' bedrijven producten te kopen. Denk aan in Europa geproduceerde zonnecellen, gondelkasten van windturbines, isolatiemateriaal, LED- of spaarlampen, zuinige of elektrische auto's of diensten van adviesbureau's. Net als toen kan 80 procent een gift zijn en 20 een lening.

Natuurlijk is er een goede analyse nodig van het hoge Amerikaanse energiegebruik, hoe dit om te buigen en hoe Europese hulp het best is

in te zetten. De verdeelsleutel voor betalingen aan de VS ligt voor de hand: dezelfde verhouding als waarin de 16 landen ooit steun kregen.

Europa heeft een voorsprong op Amerika als het gaat om groene bedrijven. Het heeft voor haar exportpositie dus veel te winnen bij een sterker Amerikaans en mondiaal klimaatbeleid. Uit de extra economische groei hierdoor, kan het EU-plan (deels) betaald worden. Volgens het Britse Stern-rapport kost investeren in CO₂-reductie vijf keer minder dan de schade als de klimaatverandering doorzet. Dus het EU-plan rendeert.

De vraag is hoeveel geld de komende jaren nodig is om de Senaat te laten instemmen met een beter klimaatbeleid. De VS investeerden na de oorlog 1 procent van hun bnp in het Marshallplan. Als de EU dit nu zou doen, gaat het om 130 miljard euro. Dit is te veel. Maar 10 miljard euro per jaar over vijf jaar moet haalbaar zijn.

Is dit veel? Nederland ontving in 2008 15 miljard euro uit de aardgasbaten. Voor de bankencrisis trok Europa 200 miljard euro uit, ofwel 1,5 procent van het bbp in de EU. In Kopenhagen besloten rijkere landen vanaf 2020 jaarlijks 100 miljard dollar te betalen voor arme landen. Kortom: 10 miljard euro per jaar tot 2015 is redelijk en noodzakelijk.

Voor de Amerikanen betekent dit twee miljoen nieuwe groene banen. Obama's New Green Deal schept vijf miljoen banen. De bankencrisis treft de VS erger dan Europa. De schuldenlast en de werkloosheid zijn er hoger dan hier. Europa kan een leiderschapsrol spelen en, net als de VS destijds, geld, goederen en grondstoffen leveren, nu om een groene economie op te bouwen.

Balkenende, hou de rug recht in het Irak-debat

Kabinet heeft zich in 2002/3 keurig gehouden aan de parlementaire regels.

Alfred Pijpers politicoloog en verbonden aan het Instituut Clingendael in Den Haag

Het is te hopen dat premier Balkenende, na de erkenning in de brief van het kabinet dat het volkenrechtelijke mandaat voor de inval in Irak 'adequater' had gekund, niet nog verder door de knieën gaat. Daar geeft het rapport van de commissie-Davids geen aanleiding toe, en het is ook slecht voor het functioneren van de parlementaire democratie.

Er gaapt een aanzienlijke kloof tussen de uiterst negatieve kwalificaties in de media, en de rustige bewoordingen die de commissie-Davids zelf heeft gebruikt in haar kritiek op het kabinetsbeleid in 2002/3. Zo vindt zij de volkenrechtelijke argumenten van het kabinet om politieke steun te verlenen aan de Amerikaans-Britse inval in Irak 'niet goed te verdedigen'. Dat is wat anders dan 'illegaal', zoals in sommige krantencommentaren viel te lezen.

Van Walsum, het enige commissielid met diplomatieke ervaring, wil daarom ook niet concluderen dat de regering verkeerd heeft gehandeld door voor de Amerikaans-Britse inval Nederlands politieke steun uit te spreken.

Het eerste kabinet-Balkenende wordt in het Davids-rapport ook verweten de Kamer 'geen volledige opening van zaken' te hebben gegeven over het Amerikaanse verzoek van november 2002 om mee te werken aan de planning voor een mogelijk militair optreden. Dat is de regering echter ook niet (wettelijk) verplicht, en men mag aannemen dat zulke gevoelige bondgenootschappelijke verzoeken tot *Host Nation Support* zeer prudent worden behandeld. Dat is bij eerdere soortgelijke verzoeken waarschijnlijk net zo gegaan, maar

dat heeft de commissie-Davids niet uitgezocht.

De regering zou ook de inlichtingen over de aanwezigheid van massavernietigingswapens in Irak 'selectief' hebben aangewend ten gunste van haar reeds ingenomen pro-Amerikaanse standpunt. Het was niet onlogisch voor de regering-Balkenende om primair op Amerikaanse en Britse inlichtingen af te gaan. De Nederlandse inlichtingendiensten hadden immers geen eigen bronnen in Irak. De MIVD geloofde zelf ook in de 'bewijzen' voor massavernietigingswapens die minister van buitenlandse zaken Colin Powell in de Veiligheidsraad presenteerde. Zo kritisch of deskundig was de MIVD dus ook niet.

Verder heeft de commissie-Davids niets heel gelaten van de vele verdachtmakingen aan het kabinet dat er ook sprake zou zijn van een heimelijke militaire bijdrage van Nederland. Integendeel, minister van defensie Kamp krijgt zelfs een openlijk compliment dat hij dit heeft weten te voorkomen. Ook stelt de commissie dat de regering in haar besluitvorming veel aandacht heeft geschonken aan het 'draagvlak' onder de bevolking. Bepaald geen democratisch halsmisdrijf.

De commissie-Davids heeft haar taak naar eigen zeggen opgevat als 'waarheidsvinding'. Welnu, de waarheid is dat de Nederlandse besluitvorming inzake Irak zich keurig heeft voltrokken binnen de regels van de parlementaire democratie. Zeker als je dit onderzoek vergelijkt met de vele andere studies over de besluitvorming in de Nederlandse buitenlandse politiek.

Ondertussen woedt het Haagse debat verder. Voor het functioneren van de parlementaire democratie is dit niet gunstig, tenzij de commissie-Davids echt nieuwe aspecten of feiten aan het daglicht had gebracht. Dat is echter niet het geval.